УДК 697.94.(075)

Лабай В., Дубіжанський Д.
ДУ «Львівська політехніка», кафедра теплогазопостачання і вентиляції

ЕКСЕРГЕТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІСЦЕВИХ АВТОНОМНИХ КОНДИЦІОНЕРІВ

© Лабай В., Дубіжанський Д., 2000

In this article it was described the method of the exergetic analysis of one-step freon cooling engines, that are used in the local autonomous air conditioners . It was defined the exergetic output-input ratio of the several «split» air conditioners of firm «SANYO» for standard conditions and shown dependence of it from the air conditioner cooling capacity.

Під час вивчення процесів перетворення енергії в холодильній машині необхідно оцінювати термодинамічну ефективність процесів загалом та їх частин, а також джерел втрат в них найзручнішим і наочним способом. Для цього можна використовувати загальний термодинамічний метод аналізу – *ексергетичний* [1].

Ексергія системи у цьому стані вимірюється кількістю перетворюваної енергії, яка може бути отримана від системи завдяки її зворотному переходу із цього стану у стан рівноваги з навколишнім середовищем.

Вихідними даними для ексергетичного розрахунку та аналізу роботи холодильної машини місцевого автономного кондиціонера є:

– холодопродуктивність кондиціонера;

– температура внутрішнього повітря на вході у випарник і припливного на виході з нього;

– температура зовнішнього повітря на вході і на виході з конденсатора;

– холодильний агент – хладон-22 (R22);

– схема холодильної установки.

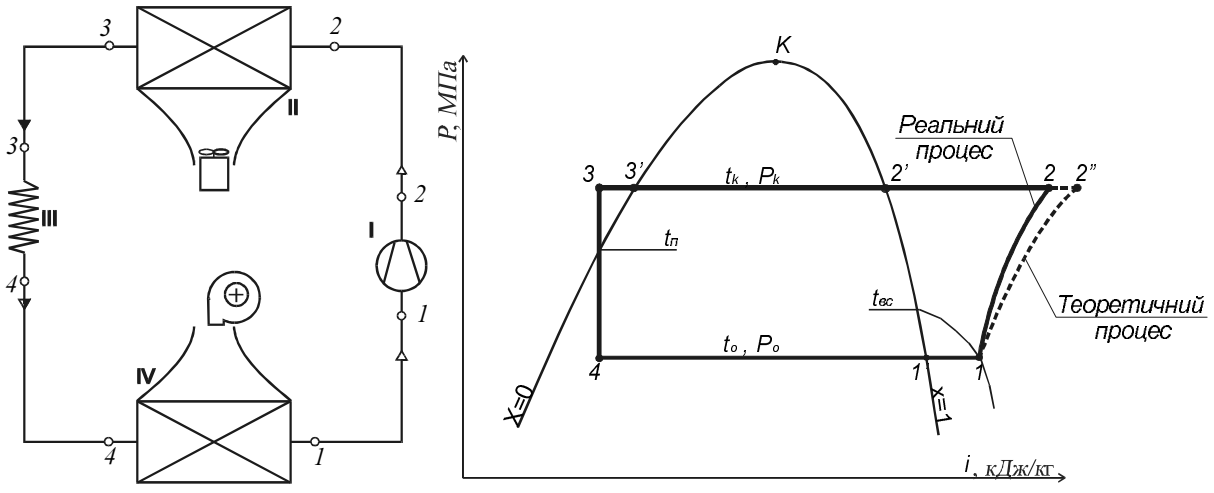

а б

Рис.1. Схема холодильної машини (а) та побудова процесів роботи на P,i-діаграмі (б):
I – компресор; II – конденсатор; III – капілярна трубка; IV – випарник

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

Знаючи температури випаровування та конденсації, а також температури всмоктування пари холодильного агента в компресор і переохолодження рідкого холодильного агента в конденсаторі, будують процес роботи холодильної установки в термодинамічній P,i-діаграмі. В характерних точках схеми за діаграмою або за таблицями знаходимо параметри холодильного агента [2].

Питома внутрішня індикаторна робота компресора становить:

$$l_i = i_2 - i_1, \text{ кдж/кг.} \quad (1)$$

За термодинамічною P,i-діаграмою визначаємо витрати теплоти на одиницю витрати робочого холодильного агента в окремих апаратах холодильної установки.

Знаходимо холодильний коефіцієнт установки за формулою:

$$\varepsilon = \frac{\eta_{ем} q_o}{l_i}, \quad (2)$$

де $\eta_{ем}$ – електромеханічний ККД компресора ($\eta_{ем}$=0,9); $q_o = i_1 - i_4$, кДж/кг – питома витрата теплоти у випарнику на одиницю витрати холодильного агента.

Ексергетичний ККД холодильної машини знаходимо за формулою:

$$\eta_e = E_c \cdot \varepsilon, \quad (3)$$

де $E_c = \frac{T_{н.с}}{\overline{T_c}} - 1$ – питома витрата електричної енергії (ексергії) в ідеальному циклі, віднесена до одиниці теплоти, підведеної до теплоприйомника (випарника) з середньою температурою $\overline{T_c}$, К; $T_{н.с}$ – температура навколишнього середовища, К.

Значення ексергії холодильного агента в характерних точках процесу визначали за формулою:

$$e = i - i_{н.с} - T_{н.с}(s - s_{н.с}), \text{ кдж/кг,} \quad (4)$$

де i – значення питомої ентальпії холодильного агента в характерних точках процесу, кДж/кг; $i_{н.с}$ – значення питомої ентальпії холодильного агента в стані $T_{н.с}$, $p_{н.с}$ (температура і тиск навколишнього середовища), який знаходиться в рівновазі з навколишнім середовищем, кДж/кг; s та $s_{н.с}$ – відповідні значення ентропії холодильного агента, кДж/(кг·К), які визначаються за термодинамічними діаграмами або таблицями [2].

Знаходимо питому кількість ексергії, яка вводиться в холодильну машину у вигляді електричної енергії, підведеної до електродвигуна компресора за формулою:

$$e_{вх} = \frac{N_e \cdot 10^{-3}}{G}, \text{ кДж/кг,} \quad (5)$$

де N_e – споживана потужність електродвигуна компресора, Вт; G – кількість циркулюючого холодильного агента в контурі холодильної машини, кг/с.

Знаходимо втрати ексергії в окремих апаратах холодильної установки:

$$d = e_{поч} - e_{кін}, \text{ кДж/кг,} \quad (6)$$

або у відсотках від ексергії, яка вводиться в холодильну машину:

$$D = \frac{e_{поч} - e_{кін}}{e_{вх}} \cdot 100, \%. \quad (7)$$

За результатами розрахунку будуємо ексергетичну діаграму потоків холодильної машини.

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

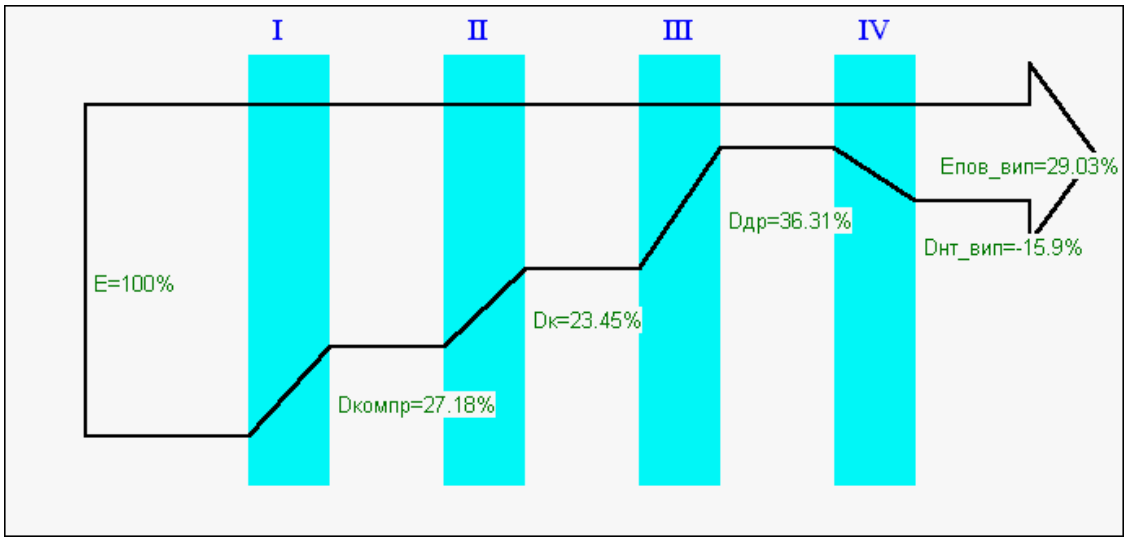

Рис.2. Ексергетична діаграма потоків холодильної машини на прикладі кондиціонера фірми "SANYO" холодопродуктивністю $Q_х$=2100 Вт за стандартних умов ($T_{н.с}$= 308 К; $T_{с_{поч}}$ = 300 К)

Нами розраховано ексергетичний ККД одноступеневих холодильних машин кондиціонерів типу «split» фірми «SANYO» різної холодопродуктивності за стандартних умов. Для розрахунку приймали:

– переохолодження рідкого холодильного агента у конденсаторі $\Delta t_{\text{переох}} = 5\ ^{o}C$;

– перегрів пари холодильного агента у випарнику $\Delta t_{\text{перегр}} = 10\ ^{o}C$;

– кінцеву різницю температур у випарнику (внутрішнього повітря і киплячого холодильного агента) $\Delta t_{\text{вип}} \approx 2\ ^{o}C$;

– кінцеву різницю температур у конденсаторі (зовнішнього повітря і холодильного агента, який конденсується) $\Delta t_{к} \approx 3\ ^{o}C$;

– електромеханічний ККД компресора $\eta_{ем} = 0{,}9$.

Для проведення розрахунків на ЕОМ P,i-діаграма хладона-22 (R22) в діапазоні температур 0...50 °С подали у вигляді аналітичних залежностей $P = f(t)$, $i = \varphi(t)$, $s = \psi(t)$.

Результати розрахунку наведено в таблиці.

Результати розрахунку ексергетичного ККД кондиціонерів фірми "SANYO"

Стандартна холодопродуктивність, Вт	Ексергетичний ККД
2100	0,29
2600	0,277
2700	0,277
3450	0,263
4600	0,257
5150	0,25
6850	0,246
8790	0,235

Ексергетичний ККД одноступеневих холодильних машин кондиціонерів фірми «SANYO» за стандартних умов тим вищий, чим менша холодопродуктивність кондиціонера. Для кондиціонованого приміщення з метою забезпечення найвищого ККД холодиль-

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

ної установки краще використовувати декілька кондиціонерів з малою холодопродуктивністю, ніж один з великою.

За допомогою методики термодинамічного ексергетичного аналізу можна визначити ексергетичний ККД холодильної машини місцевого автономного кондиціонера (ексергетична холодопродуктивність), а також оцінити втрати ексергії у всіх елементах холодильної машини кондиціонера: компресорі, конденсаторі, капілярній трубці, випарнику. Результатом є побудова ексергетичної діаграми потоків та можливість вдосконалення окремих елементів холодильної машини, в яких найбільші втрати ексергії.

1. Соколов Е.Я., Бродянский В.М. Энергетические основы трансформации тепла и процессов охлаждения: Учеб. пособие для вузов. – 2-е изд., перераб. – М., 1981. 2. Богданов С.Н., Иванов О.П., Куприянова А.В. Холодильная техника. Свойства веществ: Справочник. Изд.3-е, перераб. и доп. – М., 1985.

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua